

NE ZABORAVIMO DOPRINOS EMIGRANATA IZ RUSIJE HRVATSKOJ GEODEZIJI

Teško se sjetimo što je bilo jučer, a što je bilo danas zaboravimo već sutra, jer vrijeme jednostavno teče, a s njime i svjetski događaji. Ako uzmemo neku granicu i rećemo kako se poslije *Prvoga svjetskog rata*, nakon Oktobarske revolucije, iz temelja promijenila sudbina i život velikog broja ljudi, onda smo mnogo toga rekli. Tako je 1920. do Zagreba došlo 987 emigranata iz Rusije kao vjerske i političke izbjeglice, a neki i zbog ekonomskih razloga. Nisu svi bili *mužiki*. Bio je ne mali broj osoba s visokom naobrazbom, koji su svojim znanjem kasnije pridonijeli razvoju sveučilišnoga obrazovanja i znanosti, kulture, gospodarstva, pa tako i geodezije. Ima mnogo podataka kroz kakve su višegodišnje muke morali prolaziti kao emigranti. Imali su brojnu obitelj, a morali su definirati svoj pravni status za useljavanje, rad i život. Muški su se u početku snalazili tako da su prodavali na ulici, obično na Jelačić placu uz zgradu osiguranja i javnog WC-a, žnirance, novine (koloreporter), dočekivali su na kolodvoru putnike i nosili im kovčege, zidarili, cijepali drva za ogrjev, a svi su bili visoko obrazovani ljudi. Bilo je među njima generala, pukovnika, kapetana, doktora i inženjera. Supruge su postale guvernante, davale su pouku (kružoke) iz stranih jezika, krojile i šivale odjeću. Neke obitelji spavale su na podu kod podvornika na Tehničkom, Pravnom i Medicinskom fakultetu. To i puno više može se pročitati u knjizi Tatjane Puškadija Ribkin *“Emigranti iz Rusije”* (2006), jer su oni dio povijesti ruske zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj.

Ako želimo govoriti o početku geodezije na ovim prostorima, onda se moramo sjetiti ne malog broja dobro poznatih i čuvenih emigranata i imigranta iz Rusije. Decidirani međudržavni protokol o izbjeglicama tada nije postojao. Stanje se popravilo tek 1. siječnja 1926. godine pod nadzorom Ministarstva Kraljevine SHS. Uglavnom su to bili roditelji emigranti, koji su u svojim najboljim godinama i s relativno odraslom djecom željeli živjeti, raditi ili studirati u novoj domovini. Tako je npr. Boris Apsen studirao pravne i ekonomske znanosti na Moskovskom sveučilištu i diplomirao 1916. godine (vidi knjigu o Apsenu, B. Kanajet, 2011). Prve izbjeglice pristižu već početkom 1920. godine. Dolaskom uče, tj. studiraju hrvatski književni jezik i postaju 20. studenoga 1929. godine građani na ovim prostorima. Moramo se sjetiti nama znanih profesora i kolega iz Rusije, koji su prvo morali steći državljanstvo, koje nisu baš svi jednostavno i brzo dobili u bivšoj kraljevini. Tako smo slušali predavanja i polagali ispite kod: Abakumova, Apsena, Belaškovića, Bolta, Bodora, Bugarejeva, Cukrova, Čaplinskoga, Filatova, Graborova, Hodovskoga, Jednaka, Lilije, Papova, Pašera i Volkova.

Ondašnji instrumenti teodolit i nivelir imali su u durbinu nitni križ doslovce od paukovih niti. Te su niti iz više razloga mogle puknuti ili se odlijepiti. Autorica knjige T. Puškadija Ribkin navodi da je niti nitnog križa popravljao njezin otac, strojarski inženjer i profesor fizike na Srednjoj tehničkoj školi u Zagrebu. Sjećajući se emigranata iz Rusije koji su ostavili znanstveni trag u našoj geodetskoj znanosti i praksi, naviru nam sjećanja i na ostale osobe starijih godišta uz koje smo stjecali praktična znanja i uz koje smo stasali kao stručnjaci. Imali smo i *Geomehaniku*, radionicu na Trnjanskoj cesti, za popravak geodetskih instrumenata i pribora. Radionicu je organizirao doc. dr. Vjekoslav Cimmerman, koji je ujedno bio i glavni vanjski suradnik i sudski vještak. Dr. Cimmerman je i pisac epohalne i jedine knjige te vrste kod nas *“Atlas geodetskih instrumenata i Atlas fotogrametrijskog pribora”*. Knjiga ima dvije povezane cjeline, na lijevoj stranici je tekst, a na desnoj odgovarajuće ilustracije.

Navedimo samo neka od još uvijek često spominjanih imena: Adamik, Averin (stanovao je na Trgu Bana Jelačića iznad apoteke i bio je veliki mecena studentima koji su bili voljni odlaziti na „gruntovnu sudsku mjeračinu“), zatim Matija Bodor, Mihail Bugrejev, Franjo Cesarec, Georgij Čaplinski, Josip Eisele, Marcel Furlan, Zvonimir Gjurjgan, Stjepan Grgec, Dalibor Hodovski, Stjepan Imper, Dane Japunčić, Stevo Jednak, Josip Karavanić, Branko Kres, Anđelko Krček, Rudolf Kosovac, Marijan Mrazović, Bruno Mužina, Branko Palčić,

Antun Paškvan, Otto Peretić, Zdenko Rukavina, Miroslav Stamničar, Cvjetko Šefček, Zvonko Šoštarić, Eduard Štrukelj, Mirko Tomić, Amadeo Visentin, Danilo Vukovojac, itd.

Prisjetio sam se za kraj i profesora Jemrića na Geodetskoj srednjoj školi u Zagrebu, koji je na paus-papiru u tušu kotir-perom pisao skripta iz Fotogrametrije, a onda postupkom *Ozalid* umnožavao stranice teksta koje smo dobivali nakon svakog predavanja.

Pokušavam od 1994. godine stalnim postavom u Tehničkom muzeju Nikola Tesla u Zagrebu sačuvati geodetske artefakte od najveće bolesti današnjice – od nezahvalnosti i zaborava.

Božidar Kanajet